

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Typ posudku: *oponent*

Autor/ka práce: Zuzana Šulcová

Název práce: Parenting v kontextu kulturních nerovností: Jak rodiče legitimizují svá rozhodnutí ve výchově dětí

Vedoucí práce: Veronika Frantová

Oponent/tka: Martin Hájek

Navržené hodnocení: D

Zdůvodnění Vašeho hodnocení práce (zejména výhrad a kritických připomínek) rozepište podle níže uvedených kritérií.

1. Je cíl práce (výzkumná otázka) jasně formulován a odpovídají mu závěry? Je práce vhodně strukturována?

Diplomová práce je napsána přehledně s explicitně vymezeným výzkumným problémem (konstrukce symbolických hranic) i výzkumnými otázkami (str. 16). Struktura práce je standardní, s výjimkou velmi stručné části diskuze a závěru. Závěry jsou tak uspokojující jen částečně, protože v nich došlo – z důvodu stručnosti – k zjednodušujícímu shrnutí zjištění, např. se setřely rozdíly mezi informátorkami a odpověď na poslední otázku je dokonce psána z pozice jakési ideálnětypické informátorky.

Název celé práce je mírně zavádějící: o sociálních nerovnostech se ve zjištění moc nedočteme, kromě poukazu na drahé typy mobilních telefonů nebo značkové oblečení; také se práce nezabývá rozhodnutími, které rodiče učinili (o těch se dozvídáme jen nepřímo), ale spíše legitimizací jejich postojů. Konečně práce se nezabývá rodiči, ale matkami (viz níže).

2. Opírá se autor/ka o dostatek literatury relevantní tématu práce? Využívá i cizojazyčné texty?
Ano. Autorka si vybrala relevantní texty, které pro svou práci vhodně využívala.

3. Jaká je kvalita použitých dat nebo zdrojů (včetně jejich výběru, sběru a popisu) a metod jejich analýzy?

Autorka vedla polostrukturované rozhovory s 12 informátorkami, které získala částečně přes svou sociální síť a částečně samovýběrem. Myslím, že takto postavený vzorek je přijatelný, ale bylo by potřeba diskutovat, jestli se do něj dostaly všechny typy středostavovských postojů. Druhá zvláštnost vzorku je omezení na matky a nepřítomnost otců. I to je přijatelné, nicméně práce nese podnázev „Jak rodiče...“; ve skutečnosti se výzkum týkal toho, jak matky legitimizují svůj rodičovský styl.

Analýza je prezentována jako narativně orientovaná (Labov), nicméně vzhledem k povaze rozhovorů (polostrukturované) i zjištění (témata, argumentace, hodnocení) vypadá jako prostá kvalitativní obsahová analýza. Narativní struktury se sice v citacích objevují, ale nezdá se, že by do analýzy byly zahrnuty jen evaluační segmenty narativů nebo že by se s nimi pracovalo odlišně od standardních odpovědí na otázky.

Samotná analýza byla provedena náležitě, všechny respondentky jsou zastoupeny ve zjištěních a interpretace jejich argumentace je citlivá a transparentní.

4. *Jaká je kvalita argumentů, o něž autor/ka opírá závěry, k nimž dospěl/a?*

Problematika, kterou se práce zabývá, jak analyticky velmi náročná. Legitimizace vlastních rozhodnutí nebo postojů je často implicitní, kontextuální a adresná, viz známé „vocabularies of motives“. Ne vždy jsem proto s autorčinou interpretací souhlasil. Například silné nostalgické vymezování maminek vůči jejich dětství (hodit tašku do kouta a jít ven) podle mne ukazuje na třídní diskontinuitu, že se informátorky necítí ve své aktuální třídní situaci autenticky. Je otázka, jestli proto, že v dětství nebyly střední třída, nebo protože střední třída se od té doby proměnila. Myslel bych spíše na to první. Jiná otázka: jak vysvětlit časté vymezování se vůči rodičovskému stylu svých rodičů (autoritativními i liberálnímu)? Je to charakteristický středostavovský znak (hledání rovnováhy)?

Osobně bych více ocenil analýzu vedenou v hermeneutice podezření spíše než důvěry, protože jde o příslušnice střední třídy, jejichž habitus má tendenci vést k hodnotovému „pokrytectví“ (ideály jako rétorická zbraň proti nižším vrstvám a současně pragmatismus v mobilních strategiích).

„Středostavovský ideál, tak, jak je konstruován mými informátorkami“ (48) – je to opravdu ideál? Není to nutný kompromis, protože ideály u středních tříd fungují jako iluze? Např. „K dítěti je přistupováno podobně jako k partnerovi, ale není si s rodičem zcela rovné.“ (ibid.) Ani jeden z ideálů nefunguje, ani autoritativní výchova, ani ta liberální. Rodiče vidí, že v mnohých věcech selhávají, ale cítí, že jinak si neudrží svou střednětřídní pozici; kupují dětem zbytečné věci z obavy, aby se jim ostatní neposmívaly; dávají je do kroužků z obavy, že bez nich se nerozvine jejich potenciál, ale zároveň se jim nechtějí věnovat sami, protože musí vydělávat a konec konců ani nevědí, jak onen hypotetický potenciál u dětí rozvíjet; domnělé „neúspěchy“ svých dětí svalují na učitele, protože se děsí přiznání, že ve svém autentickém rodičovství selhávají.

5. *Jsou v práci autora/autorčina tvrzení a zjištění jasně odlišena od tvrzení a zjištění převzatých?*
Ano.

6. *Jaká je úroveň odkazového aparátu, jazyka a dalších formálních náležitostí?*
Velmi dobrá. Jazyk je čtivý, občas přecházející až do hovorového („ve finále“).

7. *Jiné přednosti a/nebo nedostatky, které neodpovídají výše uvedeným kritériím (jsou-li jaké).*

-

8. *Náměty na diskuzi při obhajobě práce.*

Autorka píše o „rovnostářství“ informátorek: není to spíše tak, že maminky navigují mezi extrémami, tzn. žádné ideály - kromě toho nijak nevybočovat (nevyčnívat) - nemají? To není rovnostářství, to je jen snaha delegitimizovat výchovný styl rodičů s vyšším statusem (např. drahé mobily), protože směrem dolů rovnostáři nejsou (o solidaritě s nižšími třídami resp. nivelizaci na jejich úroveň nepadne ani slovo, např. kroužky zdarma pro všechny).

Nenarazila autorka na případ „okázalé výchovy“, tzn. výchovy, jejímž cílem je zjevně a prvotně konstrukce sociálního statusu, nikoliv prospěch rodičů či dětí?

Celkové hodnocení práce:

Provedený výzkum považuji za dobře zvládnutý. Kritické připomínky mám k provedení diplomové práce, zejména k nejasnosti narativní metodologie a nadměru stručné diskusi zjištění. Jako kdyby autorce na dokončení práce už nezbyl čas. Navzdory těmto kritickým připomínkám práce splňuje všechny předpoklady pro diplomovou práci a doporučuji ji k obhajobě.

Datum: 14. června 2020

Podpis: